

УДК 338.2

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Полозов О.Б.

e-mail: oleksandr.polozov@nure.ua

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. ЕК
м. Харків, Україна

The features of ensuring the economic security of enterprise development are investigated. The key aspects of ensuring economic security are identified. The components of the economic security of the enterprise are identified, which allowed the formation of risks and threats for each component. Measures were proposed to minimize risks and threats for individual components of economic security. It is substantiated that the unfavorable security and economic situation in the country leads to a decrease in the level of security of the functioning of enterprises of all forms of ownership.

Актуальність дослідження обумовлена сучасними подіями, які відбуваються в державі та пов'язана зі збройно агресією, яка призвела до економічної, безпекової та соціальної кризи в суспільстві. Означені чинники вплинули на функціонування суб'єктів господарювання в напрямку зниження їх конкурентоспроможності, прибутковості, розвитку. Підприємства які знаходилися на територіях тимчасової окупації вимушені були релокувати свої потужності до інших більш спокійних регіонів, або взагалі припинити свою діяльність. Частина підприємств продовжила свою роботу на територій окупації, що загалом вплинуло на економічний потенціал регіонів та держави. Тому питання забезпечення економічної безпеки підприємств, які на сьогодні функціонують в Україні є напрямом дослідження багатьох вчених економістів.

Дослідження забезпечення економічної безпеки та розвитку підприємств знайшли своє відображення в працях багатьох українських вчених, які займаються дослідженням даної проблематики. Проте означені проблеми не втрачають своєї актуальності, оскільки безпекова та економічна криза продовжується, що потребує розширення та доповнення існуючих досліджень.

На сьогодні забезпечення економічної безпеки потребує комплексного підходу, який охоплює фінансову, виробничу, цифрову, інтелектуально-кадрову, інноваційну та нормативно-правову складові. Так фінансова безпека є фундаментом економічної стійкості та ліквідності підприємства, оскільки вона визначає здатність підприємства підтримувати стабільність фінансових потоків, забезпечувати платоспроможність та стійкість до

ризиків. Саме фінансова спроможність дозволяє підприємствам адаптуватися до змін та відповідати по своїм зобов'язанням [1].

Важливою складовою функціонування підприємств є забезпечення виробничої безпеки, яка передбачає налагодження безперервності виробничих процесів та адаптацію до змін у зовнішньому середовищі. Саме безперервність постачання та налагодженість каналів збуту дозволяє підприємствам підтримувати необхідний рівень фінансово-економічної стабільності в умовах несприятливого середовища. Особливо це актуально для релокованих підприємств, що вимагає від них пошуку на налагодження нових ланцюгів постачання та збуту.

Забезпечення цифрової безпеки набуває особливого значення в епоху розвитку цифровізації, оскільки захист конфіденційної інформації, комерційної таємниці та персональних даних є критично важливим для збереження конкурентних переваг та довіри клієнтів. Тому заходи з цифрової безпеки включають перш за все, впровадження систем кіберзахисту, навчання працівників основам інформаційної безпеки. В умовах зростання кількості кібератак ці заходи є необхідними для запобігання втратам та збереження репутації підприємства [2]. Напрями інтелектуально-кадрового забезпечення передбачають наявність кваліфікованих працівників які володіють відповідними компетентностями.

Для цього на підприємстві проводяться заходи щодо підвищення кваліфікації персоналу, розробку системи мотивації, формування кадрового резерву та створення сприятливих умов праці. Підтримка вимушено переміщених осіб з територій активних бойових дій є важливим напрямом в збереженні кадрового потенціалу підприємств. В умовах масової міграції та мобілізації населення ці заходи допомагають зберегти ключових працівників та забезпечити безперервність бізнес-процесів.

Заходи з інноваційного розвитку для більшості підприємств є підґрунтям їх конкурентоспроможності та адаптивності в умовах ризиків та невизначеності зовнішнього середовища. Оскільки саме інноваційний розвиток забезпечує в довгостроковій перспективі конкурентні переваги в технічному, управлінському, економічному та фінансовому аспектах функціонування підприємств.

Нормативно-правова безпека включає заходи, які пов'язані з дотриманням норм чинного законодавства, що мінімізує ризики втрати ділової репутації та можливих економічних збитків. В умовах нестабільності та невизначеності в зовнішньому середовищі управління ризиками є дієвим інструментом забезпечення безпеки різного рівня за рахунок ідентифікації потенційних загроз, оцінку їхнього впливу на

діяльність підприємства та розробку заходів з мінімізації негативних наслідків.

Своєчасне та ефективне управління ризиками дозволяє підприємствам швидко адаптуватися та приймати обґрунтовані рішення. Швидкість та ефективність прийняття рішень відіграє ключову роль в умовах цифровізації бізнес-процесів, оскільки впровадження сучасних інформаційних технологій сприяє оптимізації операційної діяльності, покращенню взаємодії з клієнтами та партнерами, а також забезпеченню більшої прозорості та керованості бізнес-процесів. Однак цифровізація також породжує нові ризики, пов'язані з кібербезпекою та захистом даних, що потребує відповідних заходів з інформаційної безпеки.

Забезпечення безпеки розвитку підприємств впливає на економічний розвиток територіальних громад, регіонів та держави в цілому. В умовах сьогодення на рівні держави запроваджено заходи щодо підтримки та розвитку підприємств малого та середнього бізнесу, оскільки вони є більш мобільними та адаптованими в порівнянні із великими промисловими об'єктами. Підтримка з боку регіональних та місцевих органів влади полягає у інфраструктурному забезпеченні, пільговому кредитуванні та спрощенню податкового навантаження.

Таким чином, сучасні виклики, які пов'язані з військовими діями та економічною нестабільністю, призводять до появи специфічних загроз, таких як руйнування інфраструктури, втрата ринків збуту, дефіцит кваліфікованих кадрів та перебої в постачанні ресурсів, що потребує нових, нестандартних підходів до їх вирішення. Для подолання цих викликів необхідно розробляти та впроваджувати адаптивні стратегії, які враховують поточні реалії та спрямовані на забезпечення безпеки та розвитку підприємств.

Список використаних джерел:

1. Перепелюкова О. В., Ткаченко А. Г. Оцінювання просторових викликів і тенденції розвитку системи економічної безпеки промислових підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 3. С. 146-151.

2. Шостак Л. В., Федонюк А. А., Помазун О. О. Кібербезпека в системі формування бізнес-моделі підприємства в умовах цифрової економіки. *Економіка та суспільство*. № 64. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-37>.

3. Polozova T., Stepanenko S., Murzabulatova O., Ponomarov S. Specific of the creation and functioning of the financial and economic security system of business entities. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том. 8. № 3. С. 70-77.